

jött erre a különleges feladatra a Nemzetközi Vöröskereszt budapesti irodájának B szekciója,⁷⁶ amely Sztehló tiszteletes vezetésével, dr. Pétery János és Papp professzor közreműködésével szorosan együttműködött a Komoly Ottó-féle A szekcióval, valamint a Valdemar Langlet vezette Svéd Vöröskereszttel. A munkát nagyrészt Hagenmacher Heinrich és Ottó finanszírozta családjaikkal együtt, és nemcsak lakásokat, hanem nagy mennyiségű élelmiszert is rendelkezésre bocsátottak.⁷⁷

Tekintve, hogy Éliásnak a nyilas hatalomátvétel után bűvőhelyre kellett vonulnia, a gyermekek védelmének felelőssége szinte teljesen Sztehlóra hárult. Feladatát nagy bátorsággal és körültekintéssel végezte. Noha számos nyilas razziaára került sor, a Sztehló gondjaira bízott gyerekeknek a beszámolók szerint hajuk szála sem görbült. A Munkácsy Mihály, a Király és a Perczel Mór utcai lakásokban bújtatott gyermekeket a gettóba vitték, hogy onnan Sztehló tiszteletes, valamint az NVK tudtával újra ki-csempésszék.⁷⁸

A budapesti gettó létrejötte után a Bizottság nemcsak az áttérteknek nyújtott lelki vigaszt, hanem sok zsidónak is. Képviselői, köztük Nagy Gyula és Borsos Sándor tiszteletesek, időnként még élelmet és gyógyszert is be tudtak csempészni a gettóba. Nagy tiszteletes szoros kapcsolatot tartott fenn Domonkos Miksával, a Zsidó Tanács tagjával, hogy minél sikeresebben tudja felkarolni az üldözötteket.⁷⁹ Elkötelezett tevékenységük hasznosan egészítette ki a Nemzetközi Vöröskereszt és a semleges országok képviselőinek mentő- és segélyakcióit.

Jegyzetek

1. Robert Major: „The Churches and the Jews in Hungary.” *Continuum*, Autumn 1966, 373. o. Erről részletesen lásd: Kubinszky Judit: *Politikai antiszemitizmus Magyarországon. 1875–1890.* (Kossuth, Bp., 1976.); Szabó Miklós: Új vonások a századforduló magyar konzervatív politikai gondolkodásában. (*Századok*, 1974/1. sz. 3–65. o.)

2. Politikai-ideológiai nézeteinek részleteiről lásd *Páter Zadravecz titkos naplóját*, szerk.: Borsányi György. A Magyar Történelmi Társulat megbízásából kiadta a Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1967. Lásd még az 1. fejezetet.

3. Major, *i. m.*, 374–375. o. Lásd *25 év ellenforradalmi sajtó, 1919–1944 c. könyvét* is, Cserépfalvi, Bp., 1945, 22–31. o.

4. Major, *i. m.*, 375–376. o.

5. Ravasz püspök antiszemita nézetei, köztük az, hogy a zsidóságot fajnak tartotta, a *Huszadik Század* körkérdésére (A zsidókérdés Magyarországon) adott válaszában fogalmazódtak meg, a folyóirat 1917. évfolyamának 126–129. lapján. Állítólag tagja volt annak a különleges bizottságnak is, amely kieszközölte 1919-ben Horthy kormányzóvá választását, és mindvégig Horthy elkötelezett híve maradt. Ravasz püspök antiszemita nézeteiről részleteket közöl Éliás József, az ismert református lelkész, akinek kimagasló szerepe volt a Holocaust üldözöttjeinek mentésében. A 70 oldalas